

Hodnocení environmentálních postojů pomocí testu implicitních asociací. Posudek bakalářské práce

Autor práce: Ondřej Hylmar, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Autor posudku: Doc. PhDr. Jan Činčera, Ph.D., Masarykova univerzita Brno

Kladem hodnocené práce je zájem autora zpracovat prakticky použitelný nástroj, který by byl prospěšný pro výzkumy v oblasti environmentální výchovy a ekopsychologie. Oceňuji také samostatnost studenta, který kontaktoval autora překládaného nástroje a snažil se o ověření nástroje v praxi.

Současně je třeba konstatovat, že autorovy ambice do značné míry nebyly naplněny. Text trpí zásadními slabunami v teoretické a metodologické oblasti, které v důsledku užitečnost výstupů podstatně podvazují.

Je třeba říct, že otázky, které si autor klade v úvodu, představují v diskursu environmentální výchovy dlouhodobě řešená témata. Efektivita programů environmentální výchovy se v zahraničním kontextu (tj. zejména v severoamerickém regionu a západní Evropě) řeší více než čtyřicet let, v domácím prostředí pak přibližně deset let. Za tuto dobu vznikly v českém prostředí desítky a v zahraničním tisíce studií, které zkoumají účinnost programů environmentální výchovy z různých aspektů či metodologických přístupů. Analogicky, existuje velký počet relevantních metodologických studií a i v českém prostředí se metodologickými aspekty výzkumu různých proměnných relevantních pro environmentální výchovu zabývá řada prací (např. Franěk, Kroufek, Činčera, Krajhanzl). Hodnocená práce by tedy neměla začínat na „zelené louce“, ale s relevantní literaturou se vypořádat.

Teoretická část by proto neměla zeširoka popisovat vymezení či domácí zakotvení environmentální výchovy. Autor zde navíc vychází z relativně malého počtu zdrojů, z části spíše popularizujících, než odborných, v souhrnu pak nevystihujících současný diskurs oboru. Namísto snahy vymezit obor by se autor měl soustředit na vlastní ohnisko práce, tj. problematiku měření environmentálních postojů. Bylo by na místě zejména přesně specifikovat a diferencovat jednotlivé koncepty a proměnné, které jsou k tomu využívány, a charakterizovat relevantní výzkumné nástroje, z nichž mnohé existují již i v ověřených českých překladech (v. NEP, 2-MEV, CNS atd). Teoretická část by tedy měla poskytnout odpovědi na to, jakou proměnnou chce autor překládaným testem ověřovat, jaké alternativní nástroje již existují a jaké jsou jejich slabiny, na které nově předkládaný nástroj navazuje.

Domácí implementace v zahraničí používaných nástrojů předpokládá určité metodologické postupy pro ověření jejich validity a reliability. Ty v práci chybí. Pokud autor konstatuje, že v testu či dotazníku upravoval některé položky, nabízí se otázka, zda si překlad uchoval původní vlastnosti, stejně tak, zda jeho použití není limitováno kulturními odlišnostmi. Práce s příloženým dotazníkem je pak krajně metodologicky nekorektní, zejména ve snaze porovnávat jeho výsledky s testem, bez přesného vymezení hodnocených proměnných a použití adekvátních statistických postupů.

V důsledku je třeba se obávat, že autorovo úsilí (které nechci snižovat), nebude mít pro výzkumnou praxi v oblasti environmentální výchovy velký význam. Pokud by taková práce byla zpracována před deseti lety, tj. v době, kdy domácí výzkum v oblasti environmentální výchovy prakticky neexistoval, měla by práce svůj význam v zahájení metodologické diskuse. V současné době jsme ale v jiné situaci, domácí diskurs prošel značným vývojem, který práce nereflektuje.

S uvážením sympatické snahy autora o smysluplnou práci a se zvážením nároků bakalářského studia práci nicméně doporučuji k obhajobě a hodnotím ji jako „dobře/E“.

Otázky k obhajobě:

- Charakterizujte alespoň dva jiné existující nástroje pro hodnocení environmentálních postojů a uveďte jejich možné slabé a silné stránky.

V Liberci, 20.8.2017

